

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Praha 2019

Lukáš Votava

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVIVCE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

TERORISMUS A JEHO AKTUÁLNÍ PROJEVY

Autor práce: Lukáš Votava, DiS.
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: kombinovaná
Vedoucí práce: doc. Ing. Dr. Štefan Danics, Ph.D.
Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2019

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. Ing. Dr. Štefanu Danicsovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

VOTAVA, L. Terorismus a jeho aktuální projevy: Bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2019. 48 s. Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Dr. Štefan Danics, Ph.D.

Klíčová slova:

bezpečnostní diagnostika, bezpečnostní politika, měkké cíle, terorismus, vyhodnocení ohroženosti

Předkládaná bakalářská práce se zabývá problematikou teroristických, respektive násilných, útoků na měkké cíle. Jedná se o problematiku, která v rámci české bezpečnostní politiky nemá dlouhou tradici, přesto současný globální vývoj stále dokazuje její důležitost. V teoretické části práce jsou definovány základní pojmy souvisejícími s problematikou měkkých cílů, přičemž tak široké pojmy jako terorismus jsou definovány s ohledem na potřeby práce. Praktická část práce je výsledkem vlastního výzkumného šetření autora provedeného prostřednictvím rozhovorů a obsahové analýzy dokumentů jedné zvolené kulturní akce. Cílem výzkumného šetření je v první řadě na konkrétním příkladu měkkého cíle ukázat důležitost bezpečnostních opatření a prezentovat možnosti jejich zjišťování. Praktická část práce tedy prezentuje bezpečnostní diagnostiku vybraného měkkého cíle, analýzu jeho stávajících bezpečnostních opatření a identifikaci nedostatků. To vše posloužilo za základ vytvoření vyhodnocení ohrožení vybraného měkkého cíle (kulturní akce) a navržení řešení pro praxi.

ABSTRACT

VOTAVA, L. Terrorism and its current manifestations: Bachelor thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2019. 48 s. Supervisor: doc. Ing. Dr. Štefan Danics, Ph.D.

Key words:

security diagnostics, security policy, soft targets, terrorism, threat assessment

This bachelor thesis deals with the issue of terrorist, or violent, attacks on soft targets. It is an issue that has no long tradition in the Czech security policy, but the current global development still proves its importance. The theoretical part defines the basic concepts related to the issue of soft goals, while such broad terms as terrorism are defined with regard to the needs of work. The practical part of the thesis is the result of the author's own research carried out by means of interviews and content analysis of documents of one selected cultural event. The aim of the research is primarily to show the importance of security measures and to present the possibilities of their detection on a concrete example of a soft target. The practical part of the thesis presents safety diagnostics of selected soft target, analysis of its existing safety measures and identification of deficiencies. All of this served as the basis for creating a threat assessment for the selected soft target (cultural event) and proposing a solution for the practice.

Obsah

ÚVOD.....	8
1 CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	10
2 OCHRANA MĚKKÝCH CÍLŮ	12
2.1 Vymezení terorismu a jeho typologie	12
2.2 Islamistický terorismus a útoky na měkké cíle	15
2.3 Protiteroristická opatření EU a ČR se zaměřením na měkké cíle a sportovní a kulturní akce	19
3 PROTITERORISTICKÁ OPATŘENÍ NA KONKRÉTNÍ AKCI.....	23
3.1 Metodika aplikační části	23
3.2 Charakteristika vybrané sportovní či kulturní akce	25
3.3 Analýza akce z pohledu ochrany před teroristickým útokem	26
3.3.1 Bezpečnostní diagnostika sledovaného měkkého cíle	26
3.3.2 Konkrétní realizovaná protiteroristická opatření na sledované akci	29
3.3.3 Identifikace nedostatků	32
3.4 Návrh řešení – vytvoření vyhodnocení ohrožení koncertu Lucie v O2 Aréně.....	34
ZÁVĚR.....	41
POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE.....	43
SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ	45
SEZNAM PŘÍLOH.....	46

ÚVOD

Aktuálnost tématu předkládané bakalářské práce je nepopiratelná, protože terorismus je pro současnou globalizovanou společnost každodenním jevem a přítomným fenoménem. Přestože je pro současného českého občana hrozba terorismu spíše zprostředkovaným jevem, může se tento stav vzhledem k neustálému dynamickému vývoji bezpečnostního prostředí a postupu globalizace během krátké doby změnit. Takže přestože se ČR sama ještě nestala terčem teroristického útoku, reagují české orgány na teroristickou hrozbu aplikací, realizací a definováním celé řady preventivních opatření, která mají nadále zemi od terorismu uchránit a v případě teroristického útoku zajistit co nejhladší průběh reakce a nápravy situace. Protiteroristická opatření jsou v současné době nedílnou a také jednou z nejdůležitějších částí české bezpečnostní politiky, která terorismus identifikuje jako jednu z aktuálně nejtvrdějších hrozeb. Důležitost, jakou protiteroristická opatření v rámci bezpečnostní politiky státu mají, vychází mimo jiné z faktu, že cílem teroristického útoku se mohou stát civilní občané. V terminologii bezpečnostní politiky hovoříme o útoku na tzv. měkké cíle, které jsou v současné době velice významnou teroristickou výzvou. Jedná se vlastně o všechna veřejně přístupná místa s velkou koncentrací osob, která není možné chránit před nenadálým útokem, a proto jsou lehce napadnutelná.

V předkládané bakalářské práci se zaměříme právě na to, jak se s problematikou teroristických útoků na měkké cíle vypořádává ČR, přičemž konkrétními zkoumanými teroristickými hrozbami budou možné útoky na sportovní a kulturní akce. Cílem práce bude v první řadě vymezit tzv. měkké cíle a zmapovat v tomto ohledu možnosti ochrany ze strany ČR, přičemž pozornost bude soustředěna na analýzu sportovních a kulturních akcí a možnosti bezpečnostní prevence. Z provedené analýzy následně vypracujeme SWOT analýzu provedeného protiteroristického opatření a identifikujeme případné nedostatky a navrhneme doporučení pro praxi. Výsledkem práce bude ucelená případová studie konkrétní sportovní či kulturní akce z pohledu zajištění bezpečnosti proti teroristickému útoku. Provedení detailní analýzy a SWOT analýzy akce nás v závěru přivede k vyhodnocení aplikovaných opatření, jejich komparaci s platnými normami, legislativou a strategickými a metodickými dokumenty včetně vyhodnocení případné úspěšnosti opatření v případě teroristického útoku.

Jak je vidět, předkládaná práce má jednak teoretický rámec, jednak vlastní aplikační část, čemuž odpovídá také struktura práce. V první kapitole definujeme základní metodologické aspekty práce (cíle, metody sběru informací a jejich vyhodnocování), v druhé části se zaměříme na vytvoření teoretického rámce zkoumané problematiky prostřednictvím literární rešerše dostupných domácích, zahraničních a legislativních zdrojů a ve třetí kapitole aplikujeme získané poznatky na analýzu konkrétní sportovní či kulturní akce z pohledu protiteroristických opatření. V teoretické části práce budeme ve výkladu pojmů postupovat od obecného ke konkrétnímu, takže nejprve vymezíme samotný termín terorismus včetně jeho typologie, následně se zaměříme na problematiku útoků na měkké cíle a následně představíme postoj české bezpečnostní politiky a orgánů k této hrozbě. Teoretická část práce vychází ze studia odborné literatury a zdrojů na dané téma, jejichž seznam je uveden na konci práce. Praktická část práce a její metodika budou detailně představeny v samotném textu práce.

1 CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

V první řadě je nutné představit metodickou stránku předkládané práce, takže v úvodní kapitole představíme hlavní a dílčí cíle předkládané bakalářské práce a jednotlivé metodické přístupy použité v procesu sběru informací a dat, jejich zpracování, vyhodnocování a analýzy.

Hlavním cílem předkládané bakalářské práce je definovat českou bezpečnostní politiku v oblasti ochrany měkkých cílů před teroristickými útoky včetně reakcí na ně a na základě zjištěných zákonných a strategických předpokladů analyzovat konkrétní kulturní či sportovní akci z pohledu bezpečnosti a protiteroristických opatření. Hlavního cíle práce bude dosaženo prostřednictvím jednotlivých dílčích cílů:

- analýza české bezpečnostní politiky se zaměřením na oblast ochrany měkkých cílů,
- analýza konkrétní zvolené kulturní či sportovní akce z pohledu protiteroristických opatření,
- vyhodnocení jednotlivých aspektů protiteroristických opatření při realizaci zvolené kulturní či sportovní akce,
- identifikace případných nedostatků v oblasti protiteroristických opatření při realizaci zvolené kulturní či sportovní akce,
- navržení praktických řešení pro zabezpečení protiteroristických opatření.

Základním metodickým přístupem celé práce je analýza, tedy myšlenkový postup, který je založen na rozkladu zkoumaného jevu či skutečnosti na jednotlivé části, které jsou pak zkoumány z nových úhlů pohledu a v nových souvislostech. Analýza je základním přístupem teoretické i aplikační části práce. Nedílnou součástí analýzy je syntéza, která jednotlivosti opět spojuje do nových skutečností. Kromě analýzy a syntézy bude v práci využita také metoda komparace, tedy srovnání a metoda SWOT analýzy, která zkoumanou skutečnost analyzuje z pohledu vnitřních a vnějších pozitiv a negativ, která na základě číselného ohodnocení vytvoří kvantifikovatelné hodnocení daného jevu. Vzhledem ke stanoveným cílům práce a kvantifikovanému analytickému přístupu je celkový diskurz práce smíšeného charakteru. To znamená, že pracuje s nenumerickými informacemi i numerickými daty a jejím výsledkem je vytvoření

ucelené, detailní případové studie protiteroristických opatření ČR v případě hrozby napadení měkkých cílů během sportovní či kulturní akce.

Zdrojem informací, se kterými budeme v aplikační části práce operovat, jsou jednak dokumenty související s pořádáním dané akce a také rozhovory s osobami zodpovědnými za organizaci a bezpečnostní zajištění zvolené akce. Velkou část informací máme také z vlastních zkušeností autora předkládané práce, který se na zvolené kulturní či sportovní akci jako součást bezpečnostních složek osobně podílí. Informace tak získáváme prostřednictvím provedených rozhovorů a analýzou dostupných dokumentů. Vyhodnocování získaných informací pak provádíme obsahovou analýzou, to znamená, že v rámci velkého množství detailních informací, které prostřednictvím rozhovorů a analýzou dokumentů získáme, identifikujeme jednotlivá témata, kategorie, kterým se pak budeme detailně věnovat. Jednotlivé identifikované kategorie jsou prezentovány na počátku aplikační části práce, kde jsou také identifikované jednotlivé aspekty provedeného šetření (charakteristika zkoumané akce, organizace šetření a další).

2 OCHRANA MĚKKÝCH CÍLŮ

Protiteroristická opatření na sportovních a kulturních akcích jsou jako metodická záležitost součástí české bezpečnostní politiky a ta reaguje na aktuální problémy a podoby světového terorismu. V teoretické části práce proto nejdříve vymezíme samotný pojem terorismus a jeho typologii, přičemž ze široké škály definic a kategorizací zvolíme ty, které nejvíce odpovídají cílům a potřebám aplikační části práce. Dále se zaměříme na problematiku tzv. měkkých cílů a následně představíme protiteroristická opatření ČR, potažmo EU, v této oblasti.

2.1 Vymezení terorismu a jeho typologie

Samotné vymezení pojmu terorismus je velice složité a to nejen z důvodu složitosti pojmu, ale také z důvodu vývoje náplně pojmu v průběhu času. Samotné slovo teror či terorismus pochází z latinského slova „*terrere*“, které v infinitivu znamená vyděsit či postrašit. Použití slova ve smyslu podobném současnému je novodobou záležitostí a datuje se do francouzské revoluce na konci 19. století. Teror byl původně nástrojem vlády k potlačení podporovatelů krále a monarchie. Ke konci 19. století už se význam změnil a v souvislosti s francouzským a ruským anarchismem se přenesl na označení jednotlivce vykonávajícího násilí proti státu. Současná doba pracuje s několika definicemi terorismu, které jsou rozdílné podle toho, zda jsou akademického původu, zda slouží k účelům vlád a definování a trestání teroristických činů nebo zda s nimi pracuje laická či novinářská veřejnost.¹

Vymezení či jasná, všeobecně platná a komplexní definice terorismu je velice složitou záležitostí, a to proto, že jak uvádí Souleimanov², „...*terorismus je především komplikovaný psychologický fenomén, jehož komplexita spočívá v mimořádné mnohovrstevnosti jevů, které s terorismem spojujeme*“. Přes složitost tohoto jevu a jeho ukotvení je možné prezentovat jednoduchou definici terorismu, jakou uvádí např. Makariusová³: „...*terorismus je záměrný, politicky motivovaný čin vykonaný nestátním aktérem zákeřně a krutě za účelem ochromení veřejnosti*“. Proto se při definování terorismu často používá metoda vymezení terorismu vůči jinému jevu či

¹ *Encyklopedie. Světový terorismus. Od starověku až po útok na USA*. Praha: Svojtka & Co., 2001. s. 10-17.

² SOULEIMANOV, E. a kol. *Terorismus. Válka proti státu*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006. s. 38.

³ MAKARIUSOVÁ, R. *Terorismus, globální terorismus a éra al-Kájdý*. Praha: Metropolitan University, 2013. s. 15.

prostřednictvím charakteristických znaků. Makariusová⁴ uvádí mezi základními znaky terorismu úmyslnost činu, páchaní za účelem dosahování čistě politických cílů, vykonávání pouze nestátními aktéry a míření proti civilistům s vysokým počtem obětí.

Eichler⁵ pro charakteristiku současného terorismu používá srovnání s klasickou válkou a gerilou, takže definuje terorismus rozdíly, případně shodami s těmito jevy. V této souvislosti uvádí důležitost neustálé aktualizace a evaluace definice terorismu, protože se jedná o jev vyvíjející se a měnící se v čase. Na rozdíl od klasické války terorismus zcela odlišně pracuje se subjekty a objekty. Zatímco v klasické válce hraje úlohu aktivního subjektu stát a obyvatelstvo se může prostřednictvím mobilizace na válce podílet, v případě teroristických útoků je stát napadeným a vydíraným objektem, který společně s obyvatelstvem hraje pasivní roli. Terorismus však vykazuje řadu odlišností také od gerily, tedy od jevu, který je od klasické války také velice odlišný. Teroristé však na rozdíl od gerilových uskupení provozují své úderné akce a sabotáže přímo ve společnosti, se kterou a ve které žijí, bez toho, aby se od ní oddělovali vizuálně či organizačně. Gerila pak cílí na ozbrojené cíle, což je druhý zásadní rozdíl od teroristického útoku.

Vzhledem k tématu a cílům předkládané bakalářské práce bude pojem terorismus definován právě z pohledu vládního, státního. Protože cílem práce je analýza protiteroristických opatření v konkrétní situaci a za konkrétních podmínek, je potřeba definovat terorismus právě z pohledu vládního, tedy z pohledu ohrožení civilního obyvatelstva. Takto pojaté definice mají za cíl ukotvit tento pojem tak, aby na základě něj mohla být přijata a realizována příslušná opatření v rámci bezpečnostních politik států a nadnárodních organizací. Je nutné si uvědomit, že jednotlivé definice terorismu vycházejí zejména z potřeb a cílů, kterým má daná definice sloužit a tudíž každá definice v podstatě preferuje či vyzdvihuje jeden z charakteristických rysů terorismu.⁶ Protože ČR je jednak suverénním státem, jednak je nedílnou součástí nadnárodních uskupení, budou dále uvedeny definice terorismu používané EU a používané v rámci

⁴ MAKARIUSOVÁ, R. *Terorismus, globální terorismus a éra al-Kájdý*. Praha: Metropolitan University, 2013. s. 15-21.

⁵ EICHLER, J. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2006. s. 149-150.

⁶ *Encyklopedie. Světový terorismus. Od starověku až po útok na USA*. Praha: Svojtka & Co., 2001. s. 10-17.

české bezpečnostní politiky. Jednou ze čtyř hlavních funkcí EU je úprava vztahů mezi EU a členskými státy, což se mimo jiné projevuje také harmonizací právních předpisů.⁷

EU zaujala k otázce terorismu jasné definiční stanovisko prostřednictvím Doporučení Parlamentního shromáždění č. 1426 Rady Evropy v roce 1999⁸, kde je terorismus, respektive teroristický útok definován jako „...*jakýkoli trestný čin spáchaný jednotlivci či skupinami uchylujícími se k násilí nebo hrozcími jeho použitím proti státu, jeho institucím, obyvatelstvu obecně či konkrétním jednotlivcům, který je motivován separatistickými snahami, extremistickými ideologickými koncepcemi či fanatismem nebo se zakládá na subjektivních a iracionálních pohnutkách a jehož cíl spočívá ve vystavení veřejné moci některých jedinců či společenských skupin nebo obecně veřejného mínění atmosféře strachu*“. České Ministerstvo vnitra pak pracuje s definicí terorismu vypracovanou roku 1980 v USA, podle které je terorismus „...*propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen*“.⁹

V průběhu let se terorismus stal celospolečenským globálním fenoménem, což sebou přináší také potřebu jeho kategorizace, tedy dělení. Terorismus se dá členit do čtyř kategorií či typů:

1. podle ideologické příslušnosti – jedná se o základní kategorii, kdy ideologie je souhrnem myšlenek přijatých politickou skupinou; do této kategorie spadají náboženské (např. islámské či fundamentalistické skupiny¹⁰) a politické (např. levicové skupiny) projevy terorismu;
2. podle povahy cílů, kterých chtějí teroristé dosáhnout – často se kryje s ideologickým členěním; tato kategorizace dovoluje rozlišovat terorismus podporovaný státem a terorismus proti státu;

⁷ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské Unie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. s. 58.

⁸ Doporučení Parlamentního shromáždění č. 1426 Rady Evropy (1999).

⁹ *Definice pojmu terorismus* [online]. 2009-07-29 [cit. 2019-02-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>>

¹⁰ Je třeba rozlišovat pojmy islámský fundamentalismus a extremismus. Jak uvádí Mareš (MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. s. 245) fundamentalismus je reakcí na moderní svět a vzdalování se od původní podstaty náboženství a jako takový nemusí vykazovat protidemokratické tendence.

3. podle zaměření násilí, výběru cílů a oblasti působení – výběr cílů a prostředí, tedy zaměření terorismu může být buď terorismus s pečlivě vybranými cíli či terorismus s náhodnými cíli;
4. podle historického původu teroristické skupiny.¹¹

Pikna¹² operuje s odlišnou typologií terorismu, v rámci které rozlišuje terorismus vnitrostátní (národní), přeshraniční, mezinárodní a globální. Podle tohoto pojetí je zohledňována nejen internacionalizace formy terorismu, teritoriální prvek, ale také stupeň brutality, bezohlednosti a následků. Přeshraniční terorismus označuje terorismus týkající se dvou zemí. Mezinárodní terorismus se od globálního liší tím, že globální terorismus je nadstátní a svým způsobem se jedná o vyšší formu než v případě mezinárodního terorismu, zatímco mezinárodní forma vykazuje internacionální prvky. Globální terorismus často využívá zbraně hromadného ničení a v posledních letech dochází k vysoké etatizaci tedy institucionalizaci mezinárodního terorismu na úrovni státních celků. Otázka tzv. měkkých cílů v terorismu je podle představených typologií složitější, protože jednak se může přímo jednat o typ terorismu podle pohledu zaměření, jednak se může jednat o prostředek prolínající se jednotlivými druhy uvedených typů terorismu.

2.2 Islamistický terorismus a útoky na měkké cíle

V roce 1979 svrhli radikální muslimští revolucionáři iránského šáha a tím položili základy nábožensky orientovaného terorismu, který je v současné době pro veřejnost nejvíce spojen s teroristickou hrozbou. Cílem tohoto typu terorismu je nastolení fundamentalistických režimů v zemích Blízkého východu a v důsledku toho jsou teroristické útoky mířeny na Izraelce, západní státy podporující Izrael a arabské státy s liberálnějšími režimy. Typickou používanou metodou jsou sebevražedné útoky. Radikální islamistický terorismus je spojen s fundamentalistickým hnutím, které má za cíl obnovení muslimské kulturní a politické samostatnosti v arabských státech na Blízkém východě a v Africe. Islámští radikalisté odmítají západní vlivy a bojují proti nim. V současné době je charakteristickým znakem islamistického terorismu jeho mezinárodní rozměr, protože teroristé věří, že útoky na státy spřátelené s jejich nepřáteli

¹¹ *Encyklopedie. Světový terorismus. Od starověku až po útok na USA.* Praha: Svojtka & Co., 2001. s. 184-186.

¹² PIKNA, B. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie (právní náhled).* Praha: Linde, 2006. s. 29-31.

jim pomohou k dosažení stanovených cílů a současně seznámí světovou veřejnost s cíli extremistických skupin. Islamistický terorismus je pro širší veřejnost zásadním představitelem současného teroristického ohrožení a je to mimo jiné také důsledek přesunu pozornosti islamisticky motivovaných útoků na komerční a soukromé cíle s ohrožením nevojenského obyvatelstva.¹³

Právě vzestup islamisticky založeného terorismu je v současné době pro státy největší hrozbou a často dochází ke ztotožňování ozbrojeného islamismu se samotným terorismem.¹⁴ Co se týče ČR, konkrétní podoba protiteroristických opatření přímo souvisí s tím, jaké hrozby teroristického charakteru jsou v rámci bezpečnostní politiky identifikovány a kterým je třeba se v první řadě bránit. Podle *Strategie ČR pro boj proti terorismu*¹⁵ lze za standardní rozměr ohrožení v českých podmínkách považovat ohrožení kritické infrastruktury státu nebo perspektivu zneužití chemických, biologických, radioaktivních látek, jaderných materiálů a výbušnin teroristy. Charakteristickým znakem současné teroristické hrozby je využití možností moderních informačních a komunikačních technologií.¹⁶ Co se týče konkrétních protiteroristických institucí a orgánů, současná česká protiteroristická koncepce v souladu s globálním územ preferuje a prosazuje úzkou všestrannou spolupráci mezi veřejným a soukromým sektorem. V rámci soukromého sektoru se spolupráce soustředí na dvě stěžejní oblasti – na provozы nakládající s nebezpečnými látkami a na projekty vykazující tendence stát se cílem teroristického útoku. Z legislativního hlediska tato oblast není řešena zvláštním předpisem, ale MV ČR pracuje na zákonu o soukromé bezpečnostní činnosti, který by tuto problematiku legislativně ukotvil.

Jak je vidět, terorismus se stále více profiluje jako přímé ohrožení civilního obyvatelstva, které je ohroženo prakticky neustále a všude. Dalším důležitým aspektem, který má vliv i na pojetí předkládané práce, je současné velice úzké prolínání terorismu a násilných aktů. V současné době se aktéři různých násilných aktů označují slovem terorista či terorismus, a proto i v naší práci budou tyto dva pojmy velice úzce spojeny,

¹³ *Encyklopedie. Světový terorismus. Od starověku až po útok na USA*. Praha: Svojtka & Co., 2001. s. 359-360, 255-256.

¹⁴ MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. s. 18.

¹⁵ *Bezpečnostní strategie ČR od roku 2015*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2015. s. 3.

¹⁶ Tzv. kyberterorismus je dokonce jednou ze subkategorií terorismu a nadále je nutné s ním v bezpečnostních politikách států počítat (CONWAY, M. (Ed.) *Terrorists' Use of the Internet. Assessment and Response*. Amsterdam, Berlin, Washington: IOS Press, 2017. s. 25).

často se budou přímo překrývat.¹⁷ V terminologii bezpečnostní politiky se používá termín „*měkké cíle*“, které MV ČR definuje¹⁸ jako místa „...s vysokou koncentrací osob a nízkou úrovní zabezpečení proti násilným útokům“.¹⁹ Právě útoky na měkké cíle jako charakteristický znak terorismu dnešní doby jsou současně predikčním znakem teroristických útoků. Terorismus se v současné době vymezuje zejména svým psychologickým vlivem a asymetrií. Psychologický vliv znamená, že teroristické útoky na nevinné způsobují strach a pocit nebezpečí. Asymetrie neboli nerovnost teroristických útoků pak vyjadřuje nepoměr v počtu obětí a počtu útočnicků a nepoměr sil v počtu útočnicků a vojenskou silou napadené oblasti. Terorismus využívá momentu překvapení, díky kterému je pak schopen ochromit i napadenou oblast s nesrovnatelně větší vojenskou silou.²⁰ Právě k vyvolání celkového strachu nejlépe teroristům slouží útoky na měkké cíle, které jsou nečekané, které dokáží překonat vyšší vojenskou sílu napadeného státu a které v obyvatelích s jistotou vyvolávají pocit ztráty bezpečí ve vlastním domově.

Měkké cíle jsou v rámci bezpečnostní politiky označovány jako měkké (soft) k prokazatelnému odlišení od tzv. tvrdých cílů (hard targets), kterými jsou dobře chráněné či střežené objekty útoků. Mezi tvrdé cíle patří vládní budovy, vojenské objekty, které jsou většinou samy o sobě dobře chráněné. Proto jsou také útoky na měkké cíle nebezpečnější, protože můžou zničit psychiku napadeného národa a zdiskreditovat v očích občanů schopnost vlády ochránit je.²¹ Takto pojatá terminologie neslouží jen k jasnému vymezení rozdílnosti obou jevů, ale je také základem procesního zabezpečení obou oblastí. Z označení místa či objektu jako měkkého či tvrdého cíle jednak vychází přístup k jejich zabezpečení, který čerpá z optiky útočnicků, z možné pravděpodobnosti útoku a významu a dopadu případného útoku na společnost. Jednak jsou tyto uvedené ukazatele také faktorem určujícím kategorizaci objektu mezi měkké či tvrdé cíle. Zavedení pojmu měkkých cílů a také zavedení kategorie měkkých cílů v reálném zajišťování bezpečnostní politiky je pro bezpečnost státu velice důležité, protože se tím umožňují nové přístupy k aktuálním

¹⁷ ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal, 2007. s. 8.

¹⁸ V současné době není ukotvena přesná definice pojmu měkký cíl, měkké cíle, přesto je nutné pro praktické využívání tohoto termínu pojem alespoň rámcově definovat.

¹⁹ *Ochrana měkkých cílů* [online]. 2019 [cit. 2019-02-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>>

²⁰ SOULEIMANOV, E. (ed.) *Terorismus. Pokus o porozumění*. Praha: SLON, 2010. s. 40.

²¹ HESTERMAN, J. *Soft Targer Hardening. Protecting People from Attack*. London, New York: CRC Press, 2015. s. 101.

teroristickým a bezpečnostním hrozbám a to jak na úrovni terminologické a definiční, tak na úrovni strategické a realizační. Měkké cíle jako vcelku nový pojem v problematice terorismu a v realizaci protiteroristických opatření tedy reaguje na změny ve vývoji terorismu a to znamená určitý odklon od tradičního přístupu jak k terorismu, tak k protiteroristickým opatřením.²²

Měkké cíle jsou v podstatě objekty ohrožené teroristickým útokem komerčního, komunitního charakteru či přímo soukromé osoby. Konkrétně mezi měkké cíle řadíme školská zařízení, koleje, menzy, knihovny, církevní památky a místa určená k uctívání, nákupní centra, tržiště a obchodní komplexy, kina, divadla, koncertní sály, zábavní centra, shromáždění, průvody, demonstrace, bary, kluby, diskotéky, restaurace a hotely, parky a náměstí, turistické památky a zajímavosti, muzea, galerie, sportovní haly a stadiony, významné dopravní uzly, vlaková a autobusová nádraží, letištní terminály, nemocnice, polikliniky a další zdravotnická zařízení, veřejná shromáždění, průvody a poutě, kulturní, sportovní, náboženské a další akce a komunitní centra. Zvláštní pozornost je pak v této oblasti věnována školským zařízením, obchodním centrům, hotelům, sportovním a kulturním akcím, dopravním prostředkům a náboženským objektům. Je to buď proto, že se jedná o velice citlivé cíle (školská zařízení a možné útoky na děti), lehce napadnutelné cíle s velkou koncentrací osob (dopravní prostředky), cíle s obtížným zajištěním bezpečnosti a kontroly osob (hotely, sportovní a kulturní akce) či cíle ideologicky nebezpečné (v současné době zejména židovské objekty a místa bohoslužeb).²³

V případě definování měkkých cílů jako stěžejního pojmu bezpečnostní politiky je nutné zdůraznit rozdílný pohled na danou problematiku, který vykazují policejní složky a složky Hasičského záchranného systému ČR (dále jen HZS ČR). Právě policejní přístup, který měkké cíle chápe jako místa a objekty, které se mohou stát cílem teroristických či jiných násilných útoků, je také přístup akceptovaný většinou veřejností. HZS ČR však k problematice měkkých cílů přistupuje komplexněji, což je patrné už z používaného pojmosloví, kdy jsou měkké cíle nahrazeny termínem společensky významné objekty, tedy objekty zvláštního významu dotčené požadavky ochrany obyvatelstva. V mnoha případech se měkké cíle kryjí se společensky významným objektem, ale v podstatě je přístup HZS ČR mnohem širší, protože jím

²² *Ochrana měkkých cílů* [online]. 2019 [cit. 2019-03-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>>

²³ KALVACH, Z. (ed.) *Základy ochrany měkkých cílů. Metodika*. Praha: MV ČR, 2016. s. 6-7.

vytypované objekty se mohou stát dějištěm prakticky jakékoli mimořádné události, nejen té způsobené teroristickým útokem či jiným násilným činem. Právě z tohoto důvodu je i v předkládané práci používán výhradně pojem měkké cíle, protože v odborném přístupu se tímto termínem označují právě ta místa a objekty, kde hrozí či je zvýšené riziko teroristického útoku či jiného násilného činu.²⁴

2.3 Protiteroristická opatření EU a ČR se zaměřením na měkké cíle a sportovní a kulturní akce

Terorismus je v současné době jednou z jedenácti bezpečnostních hrozeb identifikovaných příslušnými orgány v rámci bezpečnostní politiky českého státu. Jak jsme připomněli v úvodu práce, současný terorismus je nedílně spjat s procesem globalizace, jejímž dopadem je mimo jiné také změna mezinárodního bezpečnostního prostředí. To v důsledku vede k tomu, že se otázkou terorismu a obranou proti němu zabývají a musejí zabývat i státy, které nejsou primárním cílem teroristů. Tedy i ČR.²⁵ Základem aktuální podoby bezpečnostní politiky ČR je *Bezpečnostní strategie ČR z roku 2015*, která je výsledkem jednak české legislativy, jednak aktuálního lokálního i globálního dění.

V Bezpečnostní strategii ČR²⁶ je terorismus definován jako „...*metody násilného prosazování politických cílů*“. Bezpečnostní strategie dále označuje hrozbu terorismu za trvale vysokou, což přímo souvisí s existencí nadnárodních sítí volně propojených skupin či jednotlivců sdílejících i bez jednotného vedení určitou ideologii, cíle a plány, zdroje a informace. Pro současný terorismus je z hlediska bezpečnosti státu charakteristické, že přímo ohrožuje lidské životy, zdraví a životní prostředí a kritickou infrastrukturu. Právě změny, které se v možnostech teroristů a teroristických útoků neustále objevují a zdokonalují, nutí jak jednotlivé státy, tak nadnárodní a globální uskupení k revizím stávajících protiteroristických opatření a změnám reagujícím na změny lokálního i globálního charakteru.

Stěžejním cílem české protiteroristické politiky je ochrana obyvatel ČR před teroristickou hrozbou, ovšem nejedná se zdaleka o jediný cíl sledovaný v rámci

²⁴ JAKUBCOVÁ, L., ROSENKRANZ, J., RŮŽIČKA, J. a P. KRČÍLEK. „Měkké cíle“ jako společensky významné objekty. *Časopis 112* [online]. 2018, roč. XVII, č. 11 [cit. 2019-03-21]. Dostupné z WWW: <<https://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-xvii-cislo-11-2018.aspx?q=Y2hudW09OQ%3D%3D>>

²⁵ EICHLER, J. *Terorismus a války na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2007. s. 35.

²⁶ *Bezpečnostní strategie ČR od roku 2015*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2015. s. 11.

koncepce české protiteroristické strategie. V rámci protiteroristických opatření a snah je nutné ČR vždy vidět v mezinárodním kontextu, tedy jako součást nadnárodních a globálních organizací a institucí, jejichž společným cílem je kompletní protiteroristická ochrana světa. To znamená, že i když v současné době nepatří ČR k primárním cílům teroristických útoků, její protiteroristická politika se soustředí nejen na vlastní ochranu státu, ale také na komplexní spolupráci a to zejména v rámci EU, NATO a také OSN. To znamená, že také koncepce české protiteroristické strategie vychází a do jisté míry implementuje dokumenty, strategie a metodické základy těchto institucí zaměřené na boj proti terorismu. Protiteroristická strategie ČR je totiž nedílnou součástí globálního dění, což vede k tomu, že celková bezpečnostní politika státu musí reagovat na změny ve společnosti a současně se protiteroristická strategie pokouší globální dění určitým způsobem ovlivňovat žádoucím směrem. Protiteroristickou strategií je nutné chápat nejen jako nástroj reakce, ale také jako nástroj prevence.

Co se týče konkrétních podmínek a podoby české bezpečnostní politiky v oblasti ochrany měkkých cílů, ta je řešena jako součást Strategie ČR pro boj proti terorismu, ale vývoj světového dění vyžaduje, aby této problematice byla věnována zvláštní pozornost.²⁷ Ochrana měkkých cílů je v současnosti velmi diskutovaným bezpečnostním tématem. Protože se pojem měkké cíle objevuje v mezinárodním bezpečnostním prostředí relativně krátce, také v českém prostředí se s ním můžeme setkávat pouze v posledních letech. V ČR byl tento termín poprvé blíže vymezen v dokumentech *Audit národní bezpečnosti* v prosinci 2016 a *Základy ochrany měkkých cílů* v červnu 2016, které vydalo MV. Zmínku o měkkých cílech je však možné najít i ve starších dokumentech, konkrétně ve starších Strategiích ČR v boji proti terorismu. Dne 27. 7. 2016 vláda ČR schválila tzv. Protiteroristický balíček, který stanovuje ochranu měkkých cílů jako jednu z prioritních aktivit. V současné době je oblast ochrany měkkých cílů v gesci MV ČR.²⁸

Snahy o koncepční uchopení a zastřešení této oblasti proklamuje dokument schválený vládou dne 19. 4. 2017 pod názvem *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017 – 2020*. Cílem této koncepce je vytvořit fungující národní systém ochrany

²⁷ *Ochrana měkkých cílů* [online]. 2019 [cit. 2019-02-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>>

²⁸ JAKUBCOVÁ, L., ROSENKRANZ, J., RŮŽIČKA, J. a P. KRČÍLEK. „Měkké cíle“ jako společensky významné objekty. *Časopis 112* [online]. 2018, roč. XVII, č. 11 [cit. 2019-03-21]. Dostupné z WWW: <<https://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-xvii-cislo-11-2018.aspx?q=Y2hudW09OQ%3D%3D>>

měkkých cílů, díky kterému bude možné rychle a pružně reagovat na vzniklé hrozby.²⁹ Protože se však předkládaná práce přímo soustředí na oblast ochrany respektive protiteroristických opatření na kulturní či sportovní akci, je stěžejním dokumentem *Bezpečnostní standardy pro pořadatele letních sportovních, kulturních a společenských akcí* vypracovaný Centrem proti terorismu a hybridním hrozbám MV ČR v roce 2019, dále dokument *Základy ochrany měkkých cílů* z roku 2016 a *Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle aneb co, kdy, kde a od koho nám hrozí* z roku 2018³⁰. Protiteroristická opatření zajišťující bezpečný průběh jakékoli sportovní či kulturní akce zasahují do příprav této akce, realizují se v jejím průběhu a také po jejím skončení. Ohrožení civilního obyvatelstva na kulturních a sportovních akcích je z minulosti známým jevem, příkladem může být masakr na mnichovské olympiádě v roce 1972, během které bylo uneseno a následně zavražděno 11 izraelských sportovců.³¹

Ve výše uvedeném dokumentu jsou bezpečnostní a protiteroristická opatření shrnuta do několika bodů, které jsou současně jednotlivými kroky uskutečňovanými v případě pořádání a organizace sportovní či kulturní akce. Tak by mělo dojít k nahlášení akce příslušným orgánům (obci, HZS, Policii ČR, ZZS), dále by měla být určena odpovědná osoba a koordinační štáb, měla by být naplánována a realizována spolupráce se složkami IZS a obecní policií, měla by být provedena analýza hrozeb a vyhodnocení rizik, měla by být určena pořadatelská služba a zajištěna bezpečnostní dokumentace (konkrétně bezpečnostní a koordinační plán, evakuační a invakuační plán), odpovědné osoby by měly projít náležitými a adekvátními školeními, součástí organizace by měl být komunikační plán včetně plánu varování návštěvníků.³² Samozřejmě rozsah a konkrétní podoba všech těchto opatření a jednotlivých kroků závisí na charakteru akce, její velikosti a míře ohrožení a hrozeb. Základem je v tomto směru individuální přístup ke každé akci.

Při průběhu akce by mělo být průběžně zaznamenáváno vše, co by se mohlo označit jako bezpečnostní incidenty a samozřejmostí je provádění bezpečnostních kontrol. Nyní se detailněji zaměříme na jednotlivé kroky protiteroristických opatření při pořádání kulturní či sportovní akce. Nahlášení prakticky jakékoli akce obecním

²⁹ Tamtéž.

³⁰ Tyto dokumenty budou základním metodickým pramenem pro aplikační část práce – viz níže.

³¹ ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal, 2007. s. 122-123.

³² *Bezpečnostní standardy pro pořadatele letních sportovních, kulturních a společenských akcí*. Praha: MV ČR, 2019. s. 8-13.

orgánům je povinností jakéhokoli organizátora či pořadatele vyplývající se zákona. Už v přípravné fázi každé kulturní či sportovní akce by měla být určena osoba, která bude nadále odpovědná za nastavení, realizaci a koordinaci bezpečnostních opatření. Tato osoba je současně styčným bodem pro komunikaci s ostatními zainteresovanými orgány (obcí, Policií ČR, obecní policií apod.). Právě spolupráce se složkami Integrovaného záchranného systému (IZS) a obecní policií by měla být samozřejmostí. Těmto složkám by měl být umožněn vstup do areálu, případně jeho prohlídka ještě před zahájením akce. Součástí přípravné fáze každé kulturní a sportovní akce by mělo být provedení analýzy hrozeb a vyhodnocení rizik, na jejichž základě je určen počet a školení pořadatelských služeb, bezpečnostní dokumentace a školení.³³

Protože se bezpečnostní opatření týkají samotných návštěvníků, je nutné vypracovat návštěvní řád, který ukotví povinnosti a práva návštěvníků v souladu s bezpečnostními zajištěními akce. Součástí bezpečnostních opatření jsou také komunikační plány a plány případného varování obyvatelstva. Tyto úkony se využívají zejména v průběhu případného incidentu, přesto není vhodné jejich formulaci a strategii podcenit. V průběhu samotné akce by pak měly neustále probíhat bezpečnostní kontroly a to podle výsledků vyhodnocení rizik akce. Kontroly by však všeobecně měly být u vchodu do areálu, u vstupů i VIP zón, a pokud to vyžaduje situace, tak také u východů. Pořadatelská služba by měla již před zahájením akce a pak i v jejím průběhu neustále detekovat prostředí akce, nejlépe celý areál a v případě jakéhokoli incidentu komunikovat s příslušnými orgány. Kontroly se netýkají pouze jedinců, ale také automobilů a dalších movitých zařízení vstupujících do areálu.³⁴

³³ *Bezpečnostní standardy pro pořadatele letních sportovních, kulturních a společenských akcí.* Praha: MV ČR, 2019. s. 8-13.

³⁴ *Bezpečnostní standardy pro pořadatele letních sportovních, kulturních a společenských akcí.* Praha: MV ČR, 2019. s. 8-13.

3 PROTITERORISTICKÁ OPATŘENÍ NA KONKRÉTNÍ AKCI

3.1 Metodika aplikační části

Cílem praktické části práce je aplikovat zjištění o protiteroristických opatřeních na sportovních a kulturních akcích na konkrétní zvolenou akci. Cílem práce je provést analýzu opatření proti teroristickým a násilným útokům na zvolené akci a na základě takto provedené analýzy určit jejich adekvátnost a vhodnost, případně identifikovat nedostatky a navrhnout praktická řešení. Jak už bylo řečeno v metodické části práce, jedná se o práci smíšeného kvalitativně-kvantitativního charakteru postaveného na metodě analýzy a SWOT analýzy. Základním zdrojem informací k provedení potřebných analýz jsou rozhovory s jedním z organizátorů³⁵ sledované akce a obsahová analýza dokumentů, které nám tento organizátor poskytl k dispozici. Kromě toho jsou informace získané také z vlastní zkušenosti autora práce, který na zvolené akci zajišťuje v rámci své pracovní činnosti bezpečnostní dozor. Takto získané informace byly kategorizovány a na základě provedené obsahové analýzy byla identifikována jednotlivá témata, kterými jsme se dále detailně zabývaly. V rámci obsahové analýzy rozhovorů a poskytnutých dokumentů byly identifikovány následující kategorie:

- míra ohrožení akce,
- celková bezpečnostní opatření,
- fyzické zabezpečení,
- elektronické prvky,
- mechanické prvky.

Na základě zjištěných informací jsme nejprve provedli bezpečnostní diagnostiku zvolené akce. Dále jsme analyzovali realizovaná bezpečnostní opatření proti teroristickému či násilnému útoku. Provedenou analýzou byly zjištěny určité nedostatky, jejichž identifikace se stala základem návrhu řešení pro praxi realizace zvolené akce. V první řadě jsme zjistili, že i když na vybrané kulturní akci vykonává bezpečnostní ochranu externí profesionální agentura perfektně ovládající celé zázemí a prostor akce, není zcela jasně vypracována kompetenční a subordinační povaha pozice bezpečnostního manažera a že jednotlivé akce v O2 Aréně se z bezpečnostního hlediska

³⁵ Konkrétně se jedná o rozhovory s bezpečnostním manažerem O2 Arény Ing. Pavlem Dřevíkovským.

řídí všeobecným strategickým bezpečnostním plánem. Proto jsme vyhodnotili jako návrh řešení vypracování specifického vyhodnocení ohrožení pro konkrétní realizovaný koncert. Základem provedení vyhodnocení ohrožení sledované akce se staly informace získané rozhovorem, studiem dostupných dokumentů a vlastními zkušenostmi, které posloužily jako základ pro aplikaci strategických postupů pro zajištění bezpečnosti měkkých cílů vypracovaných příslušnými orgány. V první řadě se jedná o *Základy ochrany měkkých cílů* z roku 2016 a *Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle aneb co, kdy, kde a od koho nám hrozí* z roku 2018. Právě v těchto dokumentech jsou přiblíženy základní teoretické, metodické, strategické, ale i praktické kroky k vytvoření detailní diagnostiky měkkého cíle a vyhodnocení jeho ohrožení, které mají být základem tvorby plánu realizace bezpečnostních opatření.

Podle takto definovaného postupu, je třeba nejprve provést diagnostiku sledovaného měkkého cíle, která zahrnuje vyhodnocení jednotlivých stanovených kategorií prostřednictvím SWOT analýzy. To znamená, že jednotlivé bezpečnostní faktory jako např. symboličnost místa či otevřenost pro veřejnost jsou zkoumány v kontextu konkrétní sledované akce a jsou identifikovány jako slabé či silné stránky akce nebo hrozby či příležitosti. Výsledkem takto provedené SWOT analýzy je určení bezpečnostní diagnostiky konkrétní akce, tedy určení míry a způsobu jejího ohrožení a zabezpečení. V dalším kroku jsme provedli analýzu aktuálně realizovaných bezpečnostních opatření na sledované akci, čímž byl vytvořen základ pro celkové vyhodnocení diagnostiky místa a jeho skutečného zabezpečení. Protože byly tímto způsobem identifikovány jisté nedostatky, bylo dalším krokem práce vytvoření návrhu praktického řešení.

Tímto řešením je v první řadě vypracování vyhodnocení ohroženosti sledované kulturní akce, která byla realizována podle všeobecných bezpečnostních metodik bez ohledu na její vlastní specifika. Hodnocení ohroženosti, nebo také analýza rizik, je základem pro realizaci a plánování bezpečnostních opatření, proto je nezbytné tento úkon v procesu pořádání sportovní či kulturní akce vykonat. Vyhodnocení ohrožení nemusí být nutně vytvářeno odborníky, základem je dostatečné množství detailních informací o charakteru a podobě akce, takže je možné, aby tuto analýzu provedl kdokoli, kdo o akci ví dostatek detailů. V předkládané práci jsme získali prostřednictvím provedeného výzkumného šetření velké množství informací o sledované akci, takže nebylo problémem toto vyhodnocení ohrožení vytvořit. V rámci

analýzy ohroženosti se zkoumají jednak způsoby ohrožení akce, aktéři, kteří by mohli akci ohrozit, dále pak pravděpodobnost daného způsobu útoku, jeho případný dopad a lokalizace v rámci měkkého cíle a načasování. Jednotlivé faktory jsou na základě informací o měkkém cíli hodnoceny na škále 1 – 7 (přičemž označení 7 značí nejpravděpodobnější možnost útoky s nejhoršími dopady) a vytvářeny číselné hodnoty jednotlivých identifikovaných ohrožení. Tato kvantifikace detailních informací o měkkém cíli umožňuje jednak vyhodnocení jeho ohroženosti jednotlivými možnými způsoby útoku, jednak přímo dále navádí k uskutečnění bezpečnostních opatření.

3.2 Charakteristika vybrané sportovní či kulturní akce

Vybranou kulturní či sportovní akcí, na kterou v praktické části práce aplikujeme poznatky o protiteroristických opatřeních k ochraně měkkých cílů, je koncert skupiny Lucie uskutečněný dne 22. 11. 2018 v Praze v rámci Evoluce Tour. Výběr této konkrétní akce je nutné chápat z několika úhlů pohledu. V procesu designu výzkumného šetření bylo vyhodnoceno, že proto, aby provedené analýzy vykazovaly výpovědní hodnotu, je nutné k analyzování zvolit takovou akci, která skutečně odpovídá definici měkkého cíle a je tedy ze své podstaty součástí protiteroristických opatření a tím i vhodným objektem analýzy. Což jednodenní koncert jedné z největších českých kapel bezesbytku splňuje. Druhým důvodem výběru této konkrétní kulturní akce je lokalita jejího konání, kterou byla O2 Aréna v Praze. Důvodem tohoto výběru je přímá zainteresovanost autora předkládané bakalářské práce.

Autor práce je služebně zařazen v rámci Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy na Obvodním ředitelství policie Praha III, konkrétní na Místním oddělení policie Vysočany. To znamená, že O2 Aréna patří do služebního obvodu autora práce, v rámci kterého je vedena jako velmi důležitý objekt. Bezpečnostní opatření každé akce konané v O2 Aréně jsou velena Obvodním ředitelstvím policie Praha III, přičemž míra a podoba bezpečnostních opatření je vždy posuzována individuálně s ohledem na konkrétní akci. Proto v rámci charakteristiky vybrané kulturní akce budeme definovat jednak O2 Arénu jako měkký cíl a také stručně realizovaný koncert a to v takovém rozsahu a v takovém zaměření, jaké jsou nezbytně nutné pro aplikační část předkládané bakalářské práce. O2 Aréna se nachází na ulici Českomoravská v místní části Praha 9 – Libeň a je ohraničena z jihu ulicí Českomoravská, ze západu ulicí Kurta Konráda, ze severu Ocelářskou ulicí a z východu Lisabonskou. Jedná se o multifunkční halu, jejímž

soukromým vlastníkem je společnost Bestsport, a. s. Hala je primárně určena pro konání sportovních, kulturních a společenských akcí a jako taková patří k nejmodernějším svého druhu na světě.

Jak už bylo několikrát naznačeno výše, O2 Aréna svou komplexností a velikostí umožňuje řadu využití, kdy použití jednotlivých technologií, kapacit a zázemí se odvíjí od konkrétní akce. Nami vybranou akcí je koncert jedné z nejslavnějších českých skupin Lucie, který se konal dne 22. 11. 2018³⁶. O2 Aréna byla na koncert vyprodaná, to znamená, že při realizaci bezpečnostních opatření musíme počítat s počtem téměř 15 a půl tis. diváků a dalšími desítkami osob z řad vlastních i externích pracovníků O2 Arény, pracovníky bezpečnostní agentury, dodavatelských firem, účinkujících a jejich personálu. Koncert samotný začínal ve 20:00 a předpokládalo se jeho trvání v délce nejméně dvou hodin. Jak je vidět, jedná se o velice významnou společenskou akci, která vyniká zejména počtem zúčastněných návštěvníků.

3.3 Analýza akce z pohledu ochrany před teroristickým útokem

Výše jsme nastínili podobu a zaměření konkrétní kulturní akce a na následujících řádcích se zaměříme na to, jakým způsobem je tato akce řešena z pohledu protiteroristických opatření a případných teroristických hrozeb. Cílem je vytvořit analýzu protiteroristické koncepce vybrané kulturní akce a vyhodnotit její adekvátnost, reálnou uplatnitelnost a případnou využitelnost v případě skutečného teroristického napadení.

3.3.1 Bezpečnostní diagnostika sledovaného měkkého cíle

Proto, abychom mohli provést analýzu protiteroristických opatření na dané akci, je nutné tuto akci vyhodnotit z pohledu bezpečnostního ohrožení. Základem vhodně nastavené ochrany měkkého cíle je individuální posouzení, tedy diagnostika, daného cíle. Diagnostika se děje prostřednictvím hodnocení jednotlivých faktorů, kterými jsou otevřenost pro veřejnost, bezpečnostní personál, množství a koncentrace osob, přítomnost policie, přítomnost médií a symboličnost cíle. Kromě těchto ukazatelů je nutné vyhodnotit také organizační strukturu, zdroje a prostředky na bezpečnost

³⁶ Jen v O2 Aréně uspořádala kapela celkem 3 koncerty po sobě, ale pro přehlednost se budeme zabývat pouze jedním z nich. Také bezpečnostní složky přistupovaly ke každému koncertu jako k oddělené události, a proto i my budeme analyzovat pouze jeden z uskutečněných koncertů.

a schopnost identifikace vlastních rizikových situací.³⁷ Ideálním prostředkem k provedení bezpečnostní diagnostiky je SWOT analýza, kterou v tomto případě použijeme i my. SWOT analýzu jsme provedli tak, že jsme z uvedených diagnostických bezpečnostních faktorů doporučených k použití jako základního pramene pro bezpečnostní diagnostiku vybrali ty, které v rámci konkrétní sledované akce vykazují příznak hrozby/příležitosti či silné/slabé stránky. Výsledek provedené SWOT analýzy prezentuje následující obrázek.

Obr. 1: SWOT analýza bezpečnostních faktorů na sledované kulturní akci³⁸

	POMOCNÉ (k dosažení cíle)	ŠKODLIVÉ (k dosažení cíle)
VNITŘNÍ	STRENGTHS (silné stránky) <ul style="list-style-type: none"> vlastní bezpečnostní personál 3,5 symboličnost 1,5 	WEAKNESSES (slabé stránky) <ul style="list-style-type: none"> organizační struktura -0,2 rozpočet na bezpečnost -0,4 funkce bezpečnostního manažera -1,6 schopnost identifikace vlastních rizikových situací -0,9
VNĚJŠÍ	OPPORTUNITIES (příležitosti) <ul style="list-style-type: none"> přítomnost policie 4 	THREATS (hrozby) <ul style="list-style-type: none"> otevřenost akce -0,6 venkovní prostředí -0,9 koncentrace osob na jednom místě -0,8 přítomnost médií -0,1

Co se týče jednotlivých faktorů provedené SWOT analýzy, hlavním problémem, který byl v rámci bezpečnostní diagnostiky identifikován, je problém systémového přístupu k otázce zajištění bezpečnosti a protiteroristických opatření v O2 Aréně jako takové. Je nutné si uvědomit, že na takových velkých společenských akcích jakými je koncert skupiny Lucie, se podílí několik bezpečnostních složek a bezpečnostních agentur, jejichž činnost je nutné koordinovat a zcela jasně definovat. Přesto, že O2 Aréna, respektive její provozovatel a majitel, mají v tomto směru bohaté zkušenosti, stejně jako pořadatelé koncertu, vždy je právě součinnost více samostatných složek určitým problémem.

³⁷ KALVACH, Z. (ed.) *Základy ochrany měkkých cílů. Metodika*. Praha: MV ČR, 2016. s. 18-19.

³⁸ Vlastní zdroj.

Do oblasti organizační struktury pak spadá také problematika zajištění celého komplexu koncertu, tedy nejen samotného interiéru haly, ale také vnějších prostor a přilehlých oblastí, což je samo o sobě vždy velice náročné. S tím souvisí také problém, že koncert Lucie je současně zajišťován bezpečnostními pracovníky provozovatele haly a pořadatele koncertu, což znamená dělení velení akce mezi více funkcí (nedostatek funkce bezpečnostního manažera). Tato významná negativa pak přímo způsobují další slabou stránku celého bezpečnostního zajištění sledované akce, kterou je neschopnost identifikace vlastních rizikových situací, která je tříštěním funkcí, tříštěním koordinace a podílem více samostatných bezpečnostních složek složitá a zdlouhavá. Kromě toho je vnitřním negativem sledovaného protiteroristického zajištění dané akce finanční zajištění, protože i v této oblasti jsou patrné významné rozdíly mezi členy jednotlivých složek, což se v konečném důsledku opět přímo odráží v bezpečnostním zajištění akce.

I když byl personál při koncertu Lucie v oblasti bezpečnosti do jisté míry až neorganizovaný, nelze opomenout fakt, že pořadatelé přímo disponují vlastními pracovníky, kteří se podílejí na zajištění bezpečnostních opatření. Tento aspekt značně snižuje atraktivnost měkkého cíle pro útočníky a i v našem případě je nutné jej hodnotit vysoce pozitivně. Velice důležitý je také fakt, že sledovaná akce nemá žádný náboženský či politický kontext a není možné při jejím pořádání mluvit o jakékoli symboličnosti. To značně zvyšuje bezpečnost celé akce. Co se týče příležitostí, tedy externích pozitivních faktorů, zde je jediným, hlavním, ale současně zásadním faktorem přítomnost Policie ČR a městské policie Praha. Z vlastní zkušenosti víme, že jak složky Policie ČR, tak městské policie hl. m. Prahy se na pořádání sportovních a kulturních akcí v O2 Aréně pravidelně podílejí a nejinak tomu bylo také při koncertě Lucie.

Poslední sledovanou skupinou faktorů jsou faktory externí s negativním dopadem, tedy hrozby. V této souvislosti je nutné při koncepci bezpečnostních a protiteroristických opatření počítat s otevřeným charakterem akce, s tím, že se koncert konal ve vnitřních prostorech a zejména je nutné při bezpečnostních hrozbách počítat s velkou koncentrací velkého množství osob na určitém místě v přesně stanovený čas. Negativem je také přítomnost médií, která se samozřejmě o výroční koncert kapaly ve vyprodané O2 Aréně zajímala. Koncert Lucie jako takový je přístupný komukoli, jedinou podmínkou je zaplatit předepsané vstupné. To znamená, že na takto pojatou akci se dostane prakticky kdokoli. Opravdu vysoká koncentrace velkého množství osob

v předem odhadnutelném čase (při vstupu, výstupu, samotném koncertu) pak do jisté míry zatěžuje organizátory v oblasti zabezpečení velkých shluků lidí. Nebezpečím je také vnitřní prostředí, které je bohužel v případě napadení hůře odpustitelné. Naproti tomu přítomnost médií není zásadní hrozbou, protože se jedná výlučně o média lokálního charakteru a jejich pozornost je také značně omezená.

3.3.2 Konkrétní realizovaná protiteroristická opatření na sledované akci

Provedená bezpečnostní diagnostika ukázala, že sledovaná akce je ve své podstatě ne příliš rizikovým měkkým cílem (celkový výsledek provedené SWOT analýzy vyšel 3,5 bodu), přesto však se o měkký cíl jedná. Koncert skupiny Lucie v O2 Aréně splňuje oba předpoklady měkkého cíle – dochází zde k velké koncentraci osob a zabezpečení proti násilným útokům je nízké. A jako takový musí splňovat celou řadu bezpečnostních předpokladů. Bezpečnostní opatření sledované kulturní akce je komplexní záležitostí, protože také hrozbu teroristických či jiných násilných útoků reflektuje soubor bezpečnostních opatření sám o sobě. Ovšem v případě násilného útoku je primárním cílem opatření záchrana životů a zdraví lidí. I přesto, že chráněné zájmy jsou v tomto směru zcela jasně dané, z provedeného rozhovoru, obsahové analýzy dokumentů a díky vlastním zkušenostem jsme zjistili, že v případě O2 Arény a jednotlivých pořádaných akcí může existovat až pět různých definic možných zdrojů nebezpečí a hrozeb, což je pro samotnou realizaci bezpečnostních opatření velice negativní.

Přestože byla v procesu přípravy a následné realizace koncertu věnována velká pozornost bezpečnosti, tříštění funkcí a velení bezpečnostní stránky celého koncertu vnímáme jako velký nedostatek. Hlavním problémem je podle nás to, že na shodné úrovni vedení operuje každá ze složek bezpečnostního zajištění pod vlastním manažerem / vedoucím. Právě fakt, že za bezpečnost jako takovou není přímo zodpovědný jeden z organizátorů, může v případě incidentů a ohrožení působit zmatečně a dokonce kontraproduktivně a nebezpečně. Konkrétní bezpečnostní opatření sledované akce můžeme rozdělit na opatření technického rázu a na opatření dokumentační. To znamená, že bezpečnost a ochrana proti případnému násilnému či teroristickému útoku se realizuje jednak konkrétními opatřeními, jednak vypracovanou strategií pro jednotlivé možné případy hrozeb. Všechna realizovaná opatření pak mají

přesah do prevence násilných útoků, do jejich řešení a následného zajišťování následků a důsledků.

Jak bylo řečeno výše, SWOT analýza bezpečnostní diagnostiky ukázala, že sledovaná kulturní akce nevykazuje zvýšenou míru nebezpečí násilného či teroristického útoku, čemuž odpovídá také praxe realizovaných opatření protiteroristického charakteru. V souladu s metodickým přístupem k ochraně měkkých cílů je pozornost věnována zejména preventivním opatřením, případně opatřením po incidentu. Vzhledem k zajištění akce je případná reakce na samotný incident přenechána odpovědným a kvalifikovaným orgánům českého IZS. Opět v souladu se strategickým přístupem ČR k ochraně měkkých cílů realizovali organizátoři koncertu Lucie ochranu prostřednictvím fyzických, elektronických a mechanických prvků. Fyzická bezpečnost je označení pro personální zdroje bezpečnosti, kterých bylo na koncertu Lucie několik stovek. Tito pracovníci pocházejí z agentury G4S Security Services (CZ), a. s., která zajišťuje bezpečnostní služby pro O2 Arénu již od roku 2003 s maximálním počtem nasazených osob 200. Tato agentura zajišťuje pro O2 Arénu komplexní bezpečnostní služby a to nepřetržitě v oblasti fyzické ostrahy a bezpečnostních technologií a při bezpečnostních opatřeních pro jednotlivé sportovní, kulturní a společenské akce. V případě naší sledované akce se uplatňoval v oblasti bezpečnostního zajištění režim zajištění bezpečnosti při jakékoli akci³⁹.

Základem bezpečnostních opatření prováděných agenturou G4S při akcích pořádaných v O2 Aréně je zajištění fyzické ostrahy a systému řízení a likvidace akcí po jejich skončení. Nedílnou součástí bezpečnostních opatření je zpracování akreditací na jednotlivé konkrétní akce. Vzhledem k velikosti a modernímu vybavení O2 Arény není překvapivé, že bezpečnost je zajišťována také prostřednictvím špičkových systémů bezpečnostních technologií, jejíž správu zajišťují zvláště k tomu vyškolení pracovníci. To znamená, že kromě fyzické bezpečnosti se na bezpečnostních opatřeních akcí konaných v O2 Aréně podílejí také kamerové a zabezpečovací systémy a přístupový, parkovací a protipožární systém. Identifikaci incidentů provádějí pracovníci bezpečnostního velínu, kteří v průběhu akce neustále monitorují prostor O2 Arény a jednotlivé situace a události průběžně vyhodnocují. Pracovníci bezpečnostní agentury však nejsou jediní, kdo se na zajištění bezpečnosti při koncertu Lucie podíleli. V hale se

³⁹ Kromě toho se uplatňuje ještě nepřetržitá fyzická ochrana objektu a zajištění vstupů a vjezdů do objektu včetně evidence návštěv v době mimo konání akcí.

pohybovali i pracovníci dalších externích subjektů, v tomto případě máme na mysli zejména pracovníky přímo náležející k doprovodu kapely, kteří byli odpovědní za bezpečnost členů kapely a jejich doprovodu.

Kromě těchto pracovníků byla akce koncert Lucie v O2 Aréně zajišťována z bezpečnostního hlediska také složkami českého IZS, konkrétně Policií ČR a městskou policií hl. m. Prahy. Pro tyto složky započala realizace bezpečnostních opatření již v 18:00 hodin a cílem bylo zajištění klidu a veřejného pořádku. Policie ČR byla reprezentována počtem 14 policistů OŘ Praha III včetně SKPV, městská policie pak čtyřmi strážníky. Bezpečnostní opatření byla ukončena ve 23:00 stejného dne a konkrétně se tyto složky staraly o zajištění opatření k zajištění klidu a veřejného pořádku a dopravní situace v okolí haly a o zajištění bezpečného příchodu a odchodu návštěvníků akce. Co se týče zcela konkrétních úkonů bezpečnostních opatření, musíme opět konstatovat, že je jasně patrný rozdíl v tom, kdo opatření provádí. Lidské zdroje externí agentury zajišťující zabezpečení haly používají kamerový systém 4K, který je skutečně špičkový a s vhodně proškoleným pracovníkem se jedná o významný bezpečnostní prvek. Součástí jednotlivých vstupů do haly jsou rentgeny a bezpečnostní rámy včetně fyzických kontrol u rámu.

Všechny dveře jsou kódovány, to znamená, že do míst nepřístupných návštěvníkům se dostanou pouze držitelé čipových karet, kteří jsou opět limitováni svým zařazením (viz výše uvedená nutnost akreditace každé konané akce). Bezpečnostním opatřením je také povinnost zanechat všechny věci venku před halou v depositu, který představuje kamionový kontejner umístěný na paletě. Úkolem Policie ČR je během akce provádět pyrotechnickou prohlídku se psem, zajistit vnější perimetr haly s vyšším počtem lidí, střežení haly zevnitř prostřednictvím policistů v civilu a zajistit příjezdové a odjezdové trasy. Jak je vidět, na zajištění koncertu Lucie se podílela řada opatření, konkrétně jsme identifikovali všechny kategorie opatření formulované v rámci české bezpečnostní politiky – fyzickou bezpečnost, elektronické prvky a mechanické prvky. Co se týče mechanických prvků, zde se uplatňují zejména betonové a jiné zátarasy a na přilehlých parkovacích prostorech, které jsou rozmístěny v souladu s bezpečnostním plánem O2 Arény. V případě zvláštních nebezpečí je možné využít přenosné zátarasy a to jak pro parkovací místa, tak pro místa u vstupů, která vykazují nejvyšší potenciál případných nebezpečí.

3.3.3 Identifikace nedostatků

Díky provedené bezpečnostní diagnostice sledované akce a analýze bezpečnostních opatření můžeme identifikovat použitelnost a uplatnitelnost protiteroristického přístupu organizátorů. V procesu zajištění bezpečnosti na koncertu Lucie v O2 Aréně v listopadu 2018 jsme identifikovali některé nedostatky, jejichž náprava by podle našeho názoru mohla zvýšit bezpečnost podobných akcí, které se v O2 Aréně jistě budou konat i nadále. I když SWOT analýza bezpečnostní diagnostiky ukázala, koncert Lucie v O2 Aréně nevykazoval zvýšenou míru nebezpečí násilného či teroristického útoku, neměla by pořadatelská oblast podobných akcí podceňovat. V prvé řadě je zásadním nedostatkem nesystémovost přístupu organizátorů k otázce bezpečnostních protiteroristických opatření. I když bezpečnost zajišťují profesionálové využívající nejmodernější techniku, je to právě kvalita tohoto personálu a systémový přístup, co kvalitu bezpečnostních opatření snižují. V případě samotného personálu agentury je nutné podotknout, že se jedná o pracovníky, kteří samotnou halu a lokalitu kolem ní znají (což by se u najímání externích agentur na jednotlivé akce zvlášť nestalo), což značně zvyšuje jejich možnost realizace bezpečnostních opatření.

Personál bezpečnostní agentury však není adekvátně finančně ohodnocen, což se projevuje nejen v samotném výběru pracovníků agentury, ale také v jejich nasazení při samotném zajišťování bezpečnosti O2 Arény. Zde je třeba podotknout, že ani nejlepší technické vybavení bez vhodných lidských zdrojů nezajistí bezpečnost, personální zdroje jsou v případě bezpečnostních opatření naprosto klíčové. Právě fakt, že v uvedené agentuře často pracují lidé bez jakýchkoli zkušeností z oblasti bezpečnosti či lidé, kteří tuto práci berou jen jako nutnost při hledání jiného zaměstnání, podle našeho názoru znamená, že více prostoru by se mělo věnovat systémovému a strategickému zajištění každé akce. Základem by podle našeho názoru mělo být vypracovávání vyhodnocení míry ohroženosti O2 Arény zvlášť pro každou pořádanou akci. V současné době agentura zajišťuje bezpečnost pořádaných akcí podle zaběhnutého strategického plánu, který je v případě nutnosti pouze mírně pozměněn. Podle nás by se však měla každá akce hodnotit zvlášť, čímž by byla zajištěna vyšší bezpečnost a také lepší koordinace jednotlivých účastníků bezpečnostních opatření.

Vytvoření vyhodnocení míry ohroženosti měkkého cíle je podle našeho názoru možné ve stávajících podmínkách vytvořit pouze z dostupných údajů a na základě

organizátorských zkušeností s použitím metodických zdrojů a dokumentů ČR (např. Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle). Důležité je si uvědomit, že takto vypracovaná analýza a vyhodnocení rizik je základním podkladem pro všechna další jednání, konání a směrnice v oblasti bezpečnostních opatření pro danou akci. Bez dostatečné dokumentace není možné adekvátně stanovit nutné fyzické zabezpečení a míru a podobu použitých mechanických a elektronických prvků, není možné stanovit adekvátní postupy a už vůbec není možné počítat s tím, že provedená preventivní opatření odpovídají potřebám akce. Vytvoření vyhodnocení ohroženosti koncertu Lucie v O2 podle našeho názoru nevyžaduje kooperaci odborných externích firem, protože je možné s ohledem na rozsah a průběh akce vypracovat toto hodnocení na základě vlastních zkušeností. Současně může takto koncipované vyhodnocení sloužit jako podklad pro další koncerty s podobnými vstupními proměnnými.

K tomu je však třeba disponovat odpovědným organizátorem, který bude za vyhodnocení a následnou tvorbu a kontrolu bezpečnostních opatření zodpovědný. Bezpečnostní agentura sice disponuje bezpečnostním manažerem, ovšem jeho pole působnosti je značně omezené a to jak s ohledem na další participující objekty bezpečnosti (složky ISZ, bezpečnostní pracovníci mimo O2 Arénu). Už výše jsme uvedli, že i přesto, že jsou bezpečnostní opatření v rámci O2 Aréně nejen dokumentačně vedena, ale také jsou určeny fyzické, mechanické a elektronické prvky jejich realizace, neexistuje žádný koordinační prvek bezpečnostního zajištění koncertů jako takových. Řešením by bylo vložení větších pravomocí do rukou stávajícího bezpečnostního manažera, změna politiky řízení lidských zdrojů bezpečnostní agentury a vytvoření a neustálá kontrola a evaluace vyhodnocení ohrožení jednotlivých pořádaných akcí v O2 Aréně. První dva nedostatky musí změnit vedení bezpečnostní agentury, případně se o ně může zasadit vedení majitelů O2 Arény. Pro naše potřeby je vhodné se zaměřit na poslední identifikovaný nedostatek.

Identifikované nedostatky je však třeba nahlížet úhlem pohledu sledované akce. Musíme si uvědomit, že se jedná o akci vysloveně národního charakteru, to znamená, že všichni návštěvníci koncertu byli na koncertu kvůli hudbě a nehrozilo tedy, že by se vyskytly incidenty související s náboženskou, rasovou či podobnou tematikou. Také medializace celého koncertu byla zcela v hranicích podobné akce, samozřejmě se o koncert zajímala média, ale nebyla mu přikládána zvláštní pozornost či význam, který by zvýšil atraktivnost koncertu z pohledu možných teroristických či násilných útoků.

Hlavním problémem při podobných akcích je zajištění hladkého průběhu akce a zejména zajištění bezpečnosti při vstupech a výstupech návštěvníků. To, že se na akci budou podílet také bezpečnostní složky, bylo všeobecně známé a jasné, což znamená, že Policie ČR a městská policie hl. m. Prahy svou participací na koncertu také zajistily významné snížení jeho atraktivity jako měkkého cíle. Tím se opět potvrzuje zjištění provedené SWOT analýzy, že koncert Lucie v O2 Aréně konaný v listopadu 2018 byl z bezpečnostního hlediska méně závažnou a problematickou akcí.

3.4 Návrh řešení – vytvoření vyhodnocení ohrožení koncertu Lucie v O2 Aréně

Přesto, že základním doporučením pro praxi pořádání koncertů v O2 Aréně je podle našeho názoru vypracování vyhodnocení ohroženosti každé jednotlivé akce jako měkkého cíle, není možné tento krok realizovat bez vyřešení personální otázky. Je běžnou praxí, že většina lokací identifikovaných jako měkké cíle nemá stanovenou funkci bezpečnostního manažera, protože to nedovolují personální a finanční možnosti měkkého cíle.⁴⁰ V případě pořádaného koncertu kapely Lucie toto neplatí, protože O2 Aréna zajišťuje svou bezpečnost prostřednictvím externí agentury, která má pro O2 Arénu stanovenou funkci bezpečnostního manažera. Na druhou stranu je nutné připomenout, že pozice bezpečnostního manažera O2 Arény tak, jak je v současné době koncipována a vedena, vykazuje podle našeho názoru řadu nedostatků a nesrovnalostí a to zejména v rovině kompetencí a subordinace. Ovšem i v tomto případě by vypracování vyhodnocení ohrožení na každou jednotlivou akci mohlo pomoci vyřešit právě otázku toho, kdo je za co zodpovědný a kdo je komu v otázce bezpečnosti nadřazen. Rozhodně se pro vyšší bezpečnost celé O2 Arény i jednotlivých akcí zasazujeme pro zvýšení kompetencí bezpečnostního manažera a jeho jasnou nadřízenost prakticky všem, kdo se na bezpečnostních opatřeních v O2 Aréně externě jakýmkoli způsobem podílí.

Základem bezpečnostní analýzy každého měkkého cíle je stanovení toho, co je třeba chránit, identifikace hrozeb, konkrétně tedy možných zdrojů hrozeb a způsobu jejich útoku. Tak v případě koncertu Lucie v O2 Aréně je primárně ochrana zaměřena na lidské životy a zdraví – návštěvníky, organizátory a účastníky (vystupující skupinu, její doprovod apod.). Nezanedbatelná je však také ochrana majetku a případně také

⁴⁰ KALVACH, Z. (ed.) *Základy ochrany měkkých cílů. Metodika*. Praha: MV ČR, 2016. s. 22.

ochrana obyvatel městské části, kde se O2 aréna nachází. V ČR jsou za zdroje ohrožení měkkých cílů považováni násilníci zapojení do klasické kriminální činnosti, psychicky nemocné osoby, mstící se zaměstnanci nebo klienti, skupiny organizovaného zločinu, extremisté a osoby útočící z nenávisti a teroristé.⁴¹ V případě koncertu skupiny Lucie v O2 Aréně jsou největší možnou hrozbou násilníci klasické kriminální činnosti a psychicky nemocné osoby, případně mstící se obyvatelé Prahy či celé ČR. Vyloučit nelze ani ostatní skupiny, ale vzhledem k již několikrát avizovanému charakteru akce se nebezpečí útoku organizovaným zločinem, extremisty, rasisty, teroristy dá do jisté míry vyloučit.

Identifikaci zdrojů útoku následuje identifikace způsobu útoku. Je jich celá řada, některé jsou univerzální, jiné napojené přímo na určitou hrozbu, jiné jsou vzácné.⁴² S tím, jaké možné zdroje útoku jsme identifikovali výše, a s celkovým charakterem koncertu souvisí také seznam způsobů útoku, který podle nás obsahuje napadení chladnou zbraní, napadení střelnou zbraní, žhářský útok, nastražení imitace výbušniny, falešné oznámení umístění výbušniny či jiných nebezpečných látek. Podcenit však nemůžeme i jiné způsoby útoku, jako např. výbušninu v zaparkovaném autě, útok nájazdem vozidla do lidí, sebevražedný útok či verbální agresi přerůstající až do fyzického násilí (tyto mají většinou rasistický a extremistický charakter). Všechny tyto způsoby útoku jsou vysoce individuální a jejich zamezení se děje výhradně v oblasti prevence jejich uskutečnění.

V další fázi se určují varianty lokalizace útoku, načasování útoku⁴³, kdy v našem konkrétním případě jsou nejvíce ohrožena místa v centru pozornosti (pódium), obecenstvo a vstupy do areálu, případně jednotlivé vstupy do nepřístupných či omezeně přístupných míst v areálu samotné haly. Co se týče načasování, není podle našeho názoru možné zcela jasně určit konkrétní čas největšího možného ohrožení. Koncert se konal v rozmezí 20:15 – 22:35, což je současně doba největší koncentrace největšího množství osob přímo v hale. Stejně tak je však vysoká koncentrace osob před zahájením samotného koncertu a to u vstupů do areálu a do haly a také v době po skončení produkce a to opět u vstupů a výstupů návštěvníků, stejně jako na parkovišti

⁴¹ KALVACH, Z. *Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle aneb co, kdy, kde a od koho nám hrozí*. Praha: Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám, 2018. s. 10.

⁴² KALVACH, Z. *Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle aneb co, kdy, kde a od koho nám hrozí*. Praha: Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám, 2018. s. 13.

⁴³ KALVACH, Z. *Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle aneb co, kdy, kde a od koho nám hrozí*. Praha: Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám, 2018. s. 17-18.

a zastávkách MHD. Identifikace jednotlivých ukazatelů bezpečnosti sama o sobě nestačí, je nutné vytvořit jistý kvantitativní pohled na tuto problematiku a tím vytvořit zřetelně patrné hodnocení ohrožení cíle. V této chvíli je nutné pracovat s dalšími pojmy, tedy pravděpodobností útoku a případným dopadem útoku. Jednotlivé výše identifikované kategorie hrozeb budou označeny podle své náročnosti. K určení pravděpodobnosti vycházíme z ukazatelů dostupnost prostředků daného způsobu útoku, výskytu daného způsobu útoku a složitosti. Pravděpodobnost jednotlivých identifikovaných hrozeb a zdrojů pro koncert skupiny Lucie v O2 Aréně prezentuje následující tabulka.

Tab. 1: Pravděpodobnost výskytu jednotlivých bezpečnostních hrozeb na koncertě skupiny Lucie v O2 Aréně 22. 11. 2018⁴⁴

Hrozící způsob útoku	Dostupnost	Výskyt	Složitost	Pravděpodobnost
napadení chladnou zbraní	7	7	7	21
napadení střelnou zbraní	6	6	6	18
žhářský útok	5	2	4	11
nastražení imitace výbušniny	4	5	4	13
falešné oznámení umístění výbušniny či jiných nebezpečných látek	7	5	6	18
výbušnina v zaparkovaném autě	3	3	4	10
útok nájezdem vozidla do lidí	6	2	5	13
sebevražedný útok	5	3	4	12
verbální útoky přecházející ve fyzické napadení	7	7	7	21

V případě dopadu jednotlivých možností útoku hodnotíme možné dopady na životy a zdraví, na objekt, finanční dopad a dopad na přímo zasažené společenství. Stejně jako v předcházejícím případě určení pravděpodobnosti budou jednotlivé identifikované možné hrozby útoku na koncertě skupiny Lucie v O2 Aréně ohodnoceny na škále od 1 do 7 (7 znamená nejhorší, nejzásadnější dopad). Výsledky prezentuje následující tabulka.

⁴⁴ Vlastní zdroj.

Tab. 2: Dopad jednotlivých identifikovaných bezpečnostních hrozeb na koncertě skupiny Lucie v O2 Aréně 22. 11. 2018⁴⁵

Hrozící způsob útoku	Dopad na životy a zdraví	Dopad na objekt	Finanční dopad	Dopad na společenství	Celkový dopad
napadení chladnou zbraní	4	1	1	1	7
napadení střelnou zbraní	4	1	1	1	7
žhářský útok	6	6	5	4	21
nastražení imitace výbušniny	1	1	1	1	4
falešné oznámení umístění výbušniny či jiných nebezpečných látek	1	1	1	1	4
výbušnina v zaparkovaném autě	6	6	5	4	21
útok nájezdem vozidla do lidí	6	3	3	4	16
sebevražedný útok	7	4	5	4	20
verbální útoky přecházející ve fyzické napadení	2	1	1	1	5

Samotné určení míry pravděpodobnosti a míry dopadu jednotlivých možných identifikovaných ohrožení pro vytvoření vyhodnocení ohrožení však nestačí. Je třeba tyto získané informace celkově vyhodnotit a dát do souvislosti i s dalšími údaji – s údaji o lokalizaci a načasování. Takto vytvořený nástin je základem pro následný plán bezpečnostních opatření. Proto, abychom mohli vyhodnotit adekvátnost provedeného způsobu bezpečnostního zabezpečení na koncertě skupiny Lucie v O2 Aréně konaném v listopadu 2018, musíme provést celkové hodnocení ohrožení této kulturní akce. Je tedy proto nutné doplnit provedené identifikace o celkové hodnocení ohrožení akce. To je prezentováno v následující tabulce.

⁴⁵ Vlastní zdroj.

Tab. 3: Celková míra ohroženosti koncertu Lucie v O2 Aréně 22. 11. 2018⁴⁶

Hrozící způsob útoku	Lokalizace	Načasování	Pravděpodobnost	Celkový dopad	Celková míra ohroženosti
napadení chladnou zbraní	v celém areálu	během celé akce	21	7	28
napadení střelnou zbraní	v celém areálu	během celé akce	18	7	25
žhářský útok	v celém areálu	během celé akce	11	21	32
nastražení imitace výbušniny	v celém areálu	během celé akce	13	4	17
falešné oznámení umístění výbušniny či jiných nebezpečných látek	v celém areálu	během celé akce	18	4	22
výbušnina v zaparkovaném autě	parkoviště návštěvníků / parkoviště pořadatelů	během celé akce	10	21	31
útok nájezdem vozidla do lidí	parkoviště návštěvníků /parkoviště pořadatelů	během celé akce	13	16	29
sebevražedný útok	v celém areálu	během celé akce	12	20	32
verbální útoky přecházející ve fyzické napadení	v celém areálu	během celé akce	21	5	26

Jak je vidět, ohrožení jednotlivými identifikovanými možnými způsoby útoku se koncentruje do celé doby akce, tedy před zahájením při příchodu a příjezdu

⁴⁶ Vlastní zdroj.

návštěvníků, během produkce i při odchodu návštěvníků a k útokům může dojít v celém areálu, tedy nejen uvnitř haly, ale také v přilehlém areálu. Uvedená čísla podle našeho názoru dokazují, že všechny identifikované způsoby útoku vykazují vysokou celkovou míru ohroženosti, což by mělo být v rámci bezpečnostních opatření dostatečně zohledněno. Na prvním místě je podle našeho názoru důležité zabezpečit vchody do areálu (případně východy) a vjezdy a to tak, aby zásadní kontrola proběhla právě na těchto místech. Protože vchody do areálu a samotné O2 Arény jsou zřetelně dány, je ochrana těchto míst z pohledu lokalizace jasně daná. Problémem však je, že vzhledem k charakteru akce, kterým je jednorázový koncert, se v určitém okamžiku před zahájením produkce nakumuluje obrovské množství příchozích návštěvníků právě u těchto určených vstupů. I když je možné do areálu a do haly vstoupit více vstupy, nezabraňuje to tomu, aby v případě návštěvnosti 15 400 lidí, která se na koncertě Lucie 22. 11. 2018 objevila, nedošlo ke shlukům osob u vchodů. To je pro bezpečnost velice nevhodné. Tento problém je třeba řešit buď zřízením více vchodů v místech, která to dispozičně a konstrukčně dovolují, nebo by bylo vhodné stávající vchody dostatečně zabezpečit mechanickými prvky – zónami před vchodem, které by ohraničovaly maximální počet lidí apod.

Už takto ztížená situace při příchodu návštěvníků je ještě zvýšena prováděnými bezpečnostními kontrolami. Ty jednak prodlužují samotný vstup do areálu a haly, což opět v důsledku vede k tvoření front a kumulaci osob. Současně dochází k odkládání věcí návštěvníků, kteří nesmí do areálu haly vstupovat s taškami. Takže také u depositu dochází ke kumulaci, která zvyšuje bezpečnostní hrozbu. K tomu, aby se zamezilo zmatkům a případným ohrožením u vchodu do areálu, by přispěla také koordinace na parkovišti. V případě takové návštěvnosti, jaká byla na koncertu Lucie, je nutné počítat také s velkým množstvím přijíždějících automobilů návštěvníků a také automobilů pořadatelů a účinkujících s doprovodem. Jak už bylo řečeno, parkoviště O2 Arény je vybaveno betonovými bloky, ale v tomto případě se nám jeví jako vhodnější zajištění fyzické bezpečnosti na parkovišti. Věříme, že umístění pracovníků v prostoru parkování, kteří by vozy směřovali k parkovacím místům, a dále pak návštěvníky směřovali ke vchodu, by pomohl zamezit největším zmatkům při vstupu.

Není možné při vstupu osob do areálu v žádném případě upustit od současných bezpečnostních opatření, kterými jsou průchod rentgenem, případně fyzická prohlídka. Ovšem při východu návštěvníků nejsou žádná bezpečnostní opatření praktikována, což

by se dalo vyřešit turniket umístěnými u východu. Tím by došlo k zamezení nekontrolovaných vstupů v místech výstupů. Toto nebezpečí jsme identifikovali také v prostoru haly, kde je také řada prostor, které nejsou návštěvníkům či jiným nepovolaným osobám přístupné. V hale jsou tyto vchody zabezpečeny dveřmi s čipy, kdy vstup je povolen jen na základě autorizace a dále omezen s ohledem na postavení a pravomoci jedince. Ovšem je nutné si uvědomit, že bezpečnostní dveře samy o sobě vykazují vysokou míru nebezpečí nepovolaného vstupu osoby při výstupu osoby oprávněné. Co se týče dalších bezpečnostních opatření v průběhu budoucích pořádaných koncertů, věříme, že vytvoření analýzy rizik a jasné vymezení kompetencí osoby zodpovědné za bezpečnostní opatření by vedlo k vyšší míře strategické a metodické realizaci bezpečnostních opatření. Koordinátor bezpečnosti by díky jasné formulovaným pravomocem a určené subordinaci všechna bezpečnostní opatření nejen řídil, ale v případě incidentů by byl zodpovědný za jejich řešení bez toho, aby se na řešeních podílely jiné osoby. Tím by stávající bezpečnostní opatření získala na komplexnosti a efektivitě. Tato změna by se samozřejmě projevila až ve chvíli incidentu, ale základem je vždy právě prevence.

ZÁVĚR

Ohrožení teroristickým či násilným útokem může být v současné době každý a tyto hrozby se projevují v řadě oblastí. Jednou z nich je také běžný život každého z nás, který je na mnoha místech a v mnoha lokacích omezován bezpečnostními opatřeními, na která jsme dříve nebyli zvyklí. Přesun tradičního pojetí terorismu sebou nese celou řadu změn nejen v bádání, ale také v reálném životě. Důležitost tzv. měkkých cílů a jejich ochrana se stává součástí běžného života a nevyhýbá se prakticky žádnému místu s větší koncentrací osob v určitém čase. I když stát a bezpečnostní politika ČR pracují na ukotvení této problematiky, konečná realizace bezpečnostních opatření na školách, na koncertech, na sportovních utkáních či v obchodních domech spočívá v prvé řadě na majitelích, provozovatelích a organizátorech. Jedná se o vcelku mladou disciplínu, která je současně velice široká s ohledem na to, kolik lokalit může být za měkký cíl označeno. Proto je toto téma velice aktuální, a proto je třeba se jím neustále zabývat.

V předkládané bakalářské práci jsme se na problematiku měkkých cílů podívali vysoce praktickým úhlem pohledu. Naším cílem bylo na konkrétní kulturní či sportovní akci splňující podmínky definice měkkého cíle ukázat, jakým způsobem se realizuje a jakým způsobem by měla být realizována bezpečnostní politika. Přestože může v mnoha případech působit měkký cíl jako neatraktivní cíl útoku a bezpečnostní opatření jsou značně podceňována, nemusí tomu tak ve skutečnosti být. Také v naší práci jsme ukázali, že i když se z bezpečnostního hlediska zaměříme na akci nevykazující zvýšenou míru diagnostiky nebezpečí, určité ohrožení násilným či teroristickým útokem je zde vždy. Protože jsou tyto útoky velice těžkou ránou pro psychiku nejen přímo postižených, ale celého společenství, neměla by se prevence bezpečnostních opatření podceňovat. Dokladem mohou být nedávné události na koncertu zahraniční zpěvačky v Manchesteru. V práci jsme postupně provedli potřebné analýzy konání akce a jejích stávajících bezpečnostních opatření a za použití detailních informací o akci a metodických postupů vypracovaných v rámci české bezpečnostní politiky jsme vytvořili ucelený obraz bezpečnostního zabezpečení konkrétní akce.

Hlavním cílem práce bylo definovat českou bezpečnostní politiku v oblasti ochrany měkkých cílů před teroristickými útoky včetně reakcí na ně a na základě zjištěných zákonných a strategických předpokladů analyzovat konkrétní kulturní či

sportovní akci z pohledu bezpečnosti a protiteroristických opatření. Přínosem práce je podle našeho názoru především to, že jsme dokázali, že detailní a odbornou analýzu bezpečnosti určitého měkkého cíle a jeho stávajících bezpečnostních opatření může provést kdokoli z centra cíle a není potřeba se v tomto ohledu spoléhat pouze na externí odborníky. Dokázali jsme, že bezpečnostní analýzy a diagnostiku bezpečnosti si může vypracovat každá akce a že není na škodu provádět toto vyhodnocení prakticky před každou akcí i přesto, že ji pořádáme z pozice profesionálů. A protože opravdu není v silách státu a jeho bezpečnostních složek realizovat bezpečnostní opatření všude, kde je možné hovořit o měkkém cíli, je důležité, aby odpovědnost zajištění bezpečnosti na sebe vzali ti, kdo s měkkým cílem přímo souvisejí.

POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

Dokumenty:

Bezpečnostní standardy pro pořadatele letních sportovních, kulturních a společenských akcí. Praha: MV ČR, 2019. 15 s. ISBN neuvedeno.

Bezpečnostní strategie ČR od roku 2015. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2015. 23 s. ISBN 978-80-7441-005-5.

Doporučení Parlamentního shromáždění č. 1426 Rady Evropy (1999).

Literatura:

CONWAY, M. (Ed.) *Terrorists' Use of the Internet. Assessment and Response.* Amsterdam, Berlin, Washington: IOS Press, 2017. 416 s. ISBN 978-1-61499765-8.

ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu.* Brno: Barrister & Principal, 2007. 223 s. ISBN 978-80-87029-19-0.

EICHLER, J. *Terorismus a války na počátku 21. století.* Praha: Karolinum, 2007. 352 s. ISBN 978-80-246-1317-8.

EICHLER, J. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století.* Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2006. 303 s. ISBN 80-7278-326-2.

Encyklopedie. Světový terorismus. Od starověku až po útok na USA. Praha: Svojtka & Co., 2001. 536 S. ISBN 80-7237-340-4.

HESTERMAN, J. *Soft Targer Hardening. Protecting People from Attack.* London, New York: CRC Press, 2015. 287 s. ISBN 978-1-4822-2212-2.

KALVACH, Z. *Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle aneb co, kdy, kde a od koho nám hrozí.* Praha: Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám, 2018. 40 s. ISBN neuvedeno.

KALVACH, Z. (ed.) *Základy ochrany měkkých cílů. Metodika.* Praha: MV ČR, 2016. 42 s. ISBN neuvedeno.

MAKARIUSOVÁ, R. *Terorismus, globální terorismus a éra al-Kájdý.* Praha: Metropolitan University, 2013. ISBN 978-80-86855-95-0.

MAREŠ, M. *Terorismus v ČR.* Brno: Centrum strategických studií, 2005. 478 s. ISBN 80-903333-8-9.

PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. 434 s. ISBN 978-80-7380-611-8.

PIKNA, B. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie (právní náhled)*. Praha: Linde, 2006. 384 s. ISBN 80-7201-615-6.

SOULEIMANOV, E. (ed.) *Terorismus. Pokus o porozumění*. Praha: SLON, 2010. 345 s. ISBN 978-80-7419-038-4.

SOULEIMANOV, E. a kol. *Terorismus. Válka proti státu*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006. 378 s. ISBN 80-86861-76-7.

Internetové zdroje:

Definice pojmu terorismus [online]. 2009-07-29 [cit. 2019-02-20]. Dostupné z WWW: < <https://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>>

JAKUBCOVÁ, L., ROSENKRANZ, J., RŮŽIČKA, J. a P. KRČÍLEK. „Měkké cíle“ jako společensky významné objekty. *Časopis 112* [online]. 2018, roč. XVII, č. 11 [cit. 2019-03-21]. Dostupné z WWW: < <https://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-xvii-cislo-11-2018.aspx?q=Y2hudW09OQ%3D%3D>>

Ochrana měkkých cílů [online]. 2019 [cit. 2019-02-20]. Dostupné z WWW: < <https://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>>

SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ

Obr. 1: SWOT analýza bezpečnostních faktorů na sledované kulturní akci.....	27
Tab. 1: Pravděpodobnost výskytu jednotlivých bezpečnostních hrozeb na koncertě skupiny Lucie v O2 Aréně 22. 11. 2018.....	36
Tab. 2: Dopad jednotlivých identifikovaných bezpečnostních hrozeb na koncertě skupiny Lucie v O2 Aréně 22. 11. 2018.....	37
Tab. 3: Celková míra ohroženosti koncertu Lucie v O2 Aréně 22. 11. 2018	38

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Tabulka SWOT analýzy bezpečnostní diagnostiky zkoumaného měkkého cíle

Příloha č. 2 – Osnova rozhovorů s bezpečnostním manažerem O2 Arény

PŘÍLOHA Č. 1 – TABULKA SWOT ANALÝZY BEZPEČNOSTNÍ
DIAGNOSTIKY ZKOUMANÉHO MĚKKÉHO CÍLE

Faktor			
Silné stránky	Váha	Hodnocení	
vlastní bezpečnostní personál	0,7	5	3,5
symboličnost	0,3	5	1,5
Součet			5
Slabé stránky			
organizační struktura	0,1	-2	-0,2
rozpočet na bezpečnost	0,2	-2	-0,4
funkce bezpečnostního manažera	0,4	-4	-1,6
schopnost identifikace vlastních rizikových situací	0,3	-3	-0,9
Součet			-3,1
Příležitosti			
přítomnost policie	1	4	4
Součet			4
Hrozby			
otevřenost akce	0,2	-3	-0,6
venkovní prostředí	0,3	-3	-0,9
koncentrace osob na jednom prostoru v určitém čase	0,4	-2	-0,8
přítomnost médií	0,1	-1	-0,1
Součet			-2,4
Interní			1,9
Externí			1,6
Celkem			3,5

PŘÍLOHA Č. 2 – OSNOVA ROZHOVORŮ S BEZPEČNOSTNÍM MANAŽEREM O2 ARÉNY

1. Jakým způsobem máte metodicky vyřešenou bezpečnostní politiku akce – kdo je zodpovědný za bezpečnostní opatření; kolik pořadatelů vykonává bezpečnostní úkony (cele, částečně); kdo a jak kontroluje realizaci bezpečnostních opatření; jakým způsobem případně kdo hodnotí vhodnost bezpečnostních opatření.
2. Jak je realizována bezpečnost na koncertech a sportovních akcích – konkrétní opatření u vchodu, konkrétní opatření v areálu, konkrétní opatření na parkovišti, opatření během dne, opatření v noci.
3. Co je základem bezpečnostních opatření – jen zkušenosti; provedené analýzy (rizik, ohroženosti); kdo a jak analýzy vytvořil nebo naopak, kdo rozhoduje o jednotlivých opatřeních.
4. Limity bezpečnostních opatření – personální, materiální, finanční, rozsah akce.